

31. háskólaþing Háskóla Íslands

haldið 26. apríl 2023

Dagskrá

- Kl. 13.00-13.05 Rektor setur háskólaþing og fer yfir dagskrá og tímaáætlun og gerir grein fyrir fundargögnum (5 mín.).
- Kl. 13.05-13.25 Dagskrárlíður 1. Rektor reifar mál sem eru efst á baugi hjá Háskóla Íslands (20 mín.).
- Kl. 13.25-13.50 Dagskrárlíður 2. Sjálfbærniáherslur stefnu Háskóla Íslands 2021-2026, HÍ26. Framhald frá síðasta háskólaþingi (25 mín.).
Málsmeðferð:
a) Sjálfbærnistofn HÍ26. Ólafur Ögmundarson, formaður sjálfbærnefndar og formaður stýrihóps verkefnastofnsins (5 mín.).
b) Kolefnisfótspor Háskóla Íslands. Sólrún Sigurðardóttir, verkefnisstjóri hjá framkvæmda- og tæknisviði (5 mín.).
c) Innleiðing sjálfbærnimála Háskóla Íslands og sýn til framtíðar. Hafdís Hanna Ægisdóttir, forstöðumaður Sjálfbærnistofnunar Háskóla Íslands (5 mín.).
d) Umræður (10 mín.).
- Kl. 13.50-14.45 Dagskrárlíður 3. Alþjóðleg staða Háskóla Íslands (55 mín.).
Málsmeðferð:
a) Staða Háskóla Íslands í alþjóðlegu fræðasamfélagi. Styrkleikar, veikleikar og tækifæri. Guðbjörg Linda Rafnsdóttir, aðstoðarrektor vísinda, og Halldór Jónsson, sviðsstjóri vísinda- og nýsköpunarsviðs (20 mín.).
b) Umræður (35 mín.).
- Kl. 14.45-15.00 Kaffihlé (15 mín.)
- Kl. 15.00-15.40 Dagskrárlíður 4. Endurskoðun málstefnu Háskóla Íslands (40 mín.).
Málsmeðferð:
a) Drög að endurskoðaðri málstefnu Háskóla Íslands. Sigríður Sigurjónsdóttir, prófessor við Íslensku- og menningardeild og formaður málnefndar Háskóla Íslands (10 mín.).
b) Áskoranir fyrir íslenskt málsamfélag: Gervigreind og máltækni. Hafsteinn Einarsson, lektor við Iðnaðarverkfræði-, vélaverkfræði- og tölvunافرæðideild og fulltrúi í málnefnd Háskóla Íslands (10 mín.).
c) Umræða og afgreiðsla (20 mín.).
- Kl. 15.40-16.00 Önnur mál: Tillaga til ályktunar um fyrirkomulag vinnurýma við Háskóla Íslands (20 mín.).
Málsmeðferð:
a) Björn Þorsteinsson, prófessor við Heimspeki-, sagnfræði- og fornleifafræðideild, mælir fyrir tillögunni (5 mín.).
b) Umræða og afgreiðsla (15 mín.).
- Kl. 16.00 Rektor slítur háskólaþingi

Kl. 13.00-13.05 Setning háskólaþings

Rektor setti háskólaþing og bauð þingfulltrúa velkomna. Greindi hann frá því að þetta væri 31. háskólaþing Háskóla Íslands, en fyrsta háskólaþing, sem þá hét háskólafundur, var haldið 4.-5. nóvember 1999 og var viðfangsefni þess að móta sameiginlega vísinda- og menntastefnu fyrir Háskóla Íslands. Haldnir voru 25 háskólafundir, en árið 2008 var nafninu breytt í „háskólaþing“ og er þetta, eins og áður sagði, 31. þingið, eða ef allt er talið hið 56.

Háskólaþing er haldið í samræmi við [lög um opinbera háskóla nr. 85/2008](#) og [reglur um skipan og fundarsköp háskólaþings nr. 984/2008 með síðari breytingum](#). Háskólaþing er samráðsvettvangur háskólasamfélagsins þar sem fram fer umræða um þróun og eflingu Háskóla Íslands. Þingið fjallar um og tekur þátt í að móta sameiginlega stefnu Háskóla Íslands að frumkvæði rektors. Háskólaráð getur leitað umsagnar háskólaþings um hvaðeina sem varðar starfsemi Háskóla Íslands og ráðið getur einnig falið þinginu umfjöllun um fagleg málefni og akademíska stefnumörkun. Háskólaþing er ályktunarbært um þau málefni sem það telur að varði hag háskólasamfélagsins.

Á háskólaþingi eiga fast sæti rektor, forsetar fræðasviða, deildarforsetar og kjörnir fulltrúar fræðasviða, fulltrúar helstu stofnana Háskóla Íslands og samstarfsstofnana hans, kennarafélaga og stúdenta auk fulltrúa starfsmanna stjórnsýslu og fulltrúa úr háskólaráði. Ríflega 100 manns sitja háskólaþing að þessu sinni.

Fundargerð síðasta háskólaþings, sem haldið var 18. nóvember sl., var send fulltrúum á háskólaþingi. Engar athugasemdir bárust við fundargerðina og skoðast hún því samþykkt.

Loks fól rektor Halldóri Jónssyni, sviðsstjóra vísinda- og nýsköpunarsviðs, að vera fundarritari.

Kl. 13.05-13.25 Dagskrárliður 1 Rektor reifar mál sem eru efst á baugi hjá Háskóla Íslands.

Dagskrá (frh.)

Dagskráritbur 3
kl. 13.30-14.45

Aðstoðing stafa Háskóla Íslands (15 mín.)
Málmæðstíð

- a) Staða Háskóla Íslands í alþjóðlegu fræðsamfélagi: Styrkleikar, vekið og tekið, Gæðingjón Línka Ráðgjafi, aðstoðarstjóri vísinda- og heildis áhröva, sviðsgráfráttari vísinda- og nýsköpunarvæðis (20 mín.)
- b) Umræður (15 mín.)

kl. 14.45-15.00 Kaffihé (15 mín.)

Dagskráritbur 4
kl. 15.00-15.45

Endurskoðun málefna Háskóla Íslands (40 mín.)
Málmæðstíð

- a) Dög að endurskoðun málefna Háskóla Íslands: Sigríður Sigurðsdóttir, prófessor við Íslenk- og menningarskið og formaður málmæðstíðar Háskóla Íslands (10 mín.)
- b) Ástæður fyrir íslensk námsmál: Górnýg og málmeiri, Halldór Einarsson, lektor við Íbúðaverkefni, vísni- og námsmálmeiri og tölunámsmálmeiri og kunnáttari (10 mín.)
- c) Umræða og afgreiðsla (20 mín.)

Dagskrá (frh.)

Dagskráritbur 5
kl. 15.45-16.00

Önnur máli: Tíllaga til stjórnmála um fyrirkomulag vinnurinnna við Háskóla Íslands (20 mín.)
Málmæðstíð

- a) Stjórn forsetisinnar, prófessor við Heimspæki, sagnfræði- og fornleiffræðiseiði, málari fyrir tillöggunni (5 mín.)
- b) Umræða og afgreiðsla (15 mín.)

kl. 16.00 Rektor siltur háskólagíngi.

Að fornleigri dagskrá lokinni verður boðið upp á lítillar veitingar í andýrni Aðalbyggingar.

Umsóknir um meistaranám 2023-2024

Lokafjöldi umsókna um meistaranám eftir fræðasviðum (15. apríl)

	2023	2022	Breyting
Félagsvísindasvið	793	667	18,9%
Heilbrigðisvísindasvið	392	409	-4,2%
Hugvísindasvið	278	264	5,3%
Menntasvísindasvið	211	207	1,9%
Verkfræði- og náttúruvísindasvið	325	250	30,0%
Þverfræðilegt framhaldsnám	236	252	-6,3%
Heild	2.235	2.049	9,1%

Nokkur atriði varðandi fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar 2024-2028

- Fjármálaáætlunin er yfir 400 bls. að lengd
- Tveir málaflokkar varða HÍ sérstaklega:
 - "21 Háskólastig", bls. 307 o.áfr.)
 - "07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar", bls. 194 o.áfr.)

Áform um sameiningu stofnana

Áfram unnið að frekari sameiningu ríkisstofnana

Áhersla verður á að minnka útgjaldaramma í rekstri ríkisins yfir tímabil fjármálaáætlunar með því að nýta tækifæri í stafvæðingu, innkaupum og húsnæðismálum stofnana. Áhersla verður á sameiningar minni rekstrareininga, aukinn samrekstur og samþynging ábótöðu. Fækun fermetra í skrifstofu-húsnæði ríkisins er ætlað að skila sparnaði sem nemur um 2 m.kr. á ári í lok tímabils.

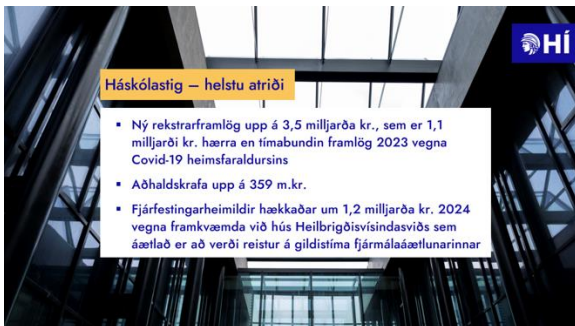
Gerð verður sérstök hagæðingakrafa á samninga ríkisins sem eru eldri en fimm ára með það að markmiði að ríkissáttari bjóði þá út í samræmi við lög um opinber innkaup og ná þannig um 4 m.kr sparnaði árliga.

Samhliða aukinni stafvæðingu nýkt skilvirki í starfsemi stofnana og getur þannig myndast svigrúm til þess að hagæða samhliða starfsmannavættu. Í því sambandi má nefna að ef ákveðið yrði að endurdæða ekki í helming starfa þeirra sem fara á eftirtíu á næstu fimm árum, að frátöldu framlinustarfsfólki, gæti hagæðingin numið um 7 m.kr. á ári uppsafnað í lok tímabilsins.

Áframhaldandi sókn í starfsemi þjónustu er forsenda þess að sílikum árangri verði náð, en þær stofnanir sem eru komnar hvað lengst í stafvæðingu sjá nú fram á allt að 50% aukna framleiðni.

Fjármálaáætlun 2024-2028	2023	2024	2025	2026	2027	2028
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	34.892	31.474	32.752	29.481	31.360	33.461
21 Háskólastig	60.196	62.313	63.942	65.666	66.508	66.115
-breyting milli ára		3,5%	2,6%	2,7%	1,3%	-0,6%

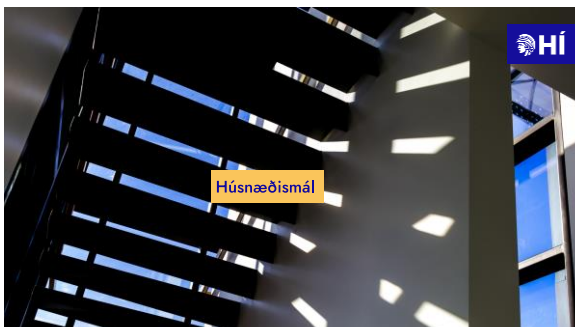
Háskólastig – helstu atriði

- Ný rekstrarframlög upp á 3,5 milljarða kr., sem er 1,1 milljarði kr. hærra en tímabundin framlög 2023 vegna Covid-19 heimsfaraldursins
- Aðhaldskrafa upp á 359 m.kr.
- Fjárfestingarheimildir hækkaðar um 1,2 milljarða kr. 2024 vegna framkvæmda við Hús Heilbrigðisvísindasviðs sem áætlað er að verði reistur á gildistíma fjármálaáætlunarinnar

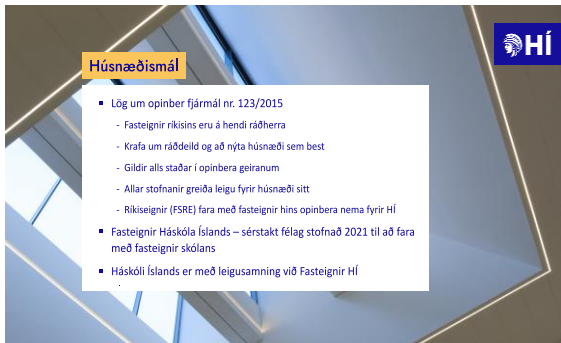

Nýsköpun, rannsóknir og þekkingarleit – helstu atriði

- Lækun framlaga til málaflokksins er að mestu til komin vegna niðurfellinga á endurgreiðslum til kvikmyndagerðar
- Þá er 75% eða 2,3 milljarðar kr. af tímabundinni Covid-tengdri aukningu framlaga til Rannsóknasjóðs og Tækniþróunarsjóðs gerð varanleg frá og með árinu 2024

Húsnæðismál

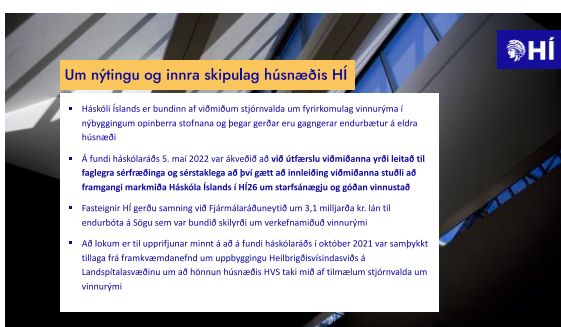
Húsnæðismál

- Lög um opinber fjármál nr. 123/2015
 - Fasteignir ríkisins eru á hendi ráðherra
 - Krafa um ráðgjöf og að nýta húsnæði sem best
 - Gildir alls staðar í opinbera geiranum
 - Allar stofnanir greiða leigu fyrir húsnæði sitt
 - Ríkiseignir (FSRE) fara með fasteignir hins opinbera nema fyrir HÍ
- Fasteignir Háskóla Íslands – sérstakt félag stofnað 2021 til að fara með fasteignir skólans
- Háskóli Íslands er með leigusamning við Fasteignir HÍ

Meginlinur um nýtingu og innra skipulag húsnæðis HÍ

- Í desember 2020 gaf fjármála- og efnahagsráðuneytið út ritið *Núttímalagt vinnuumhverfi: Áherslur og viðmið í húsnæðismálum stofnana*. Í ritinu kemur fram að það hafi „að leiðarljósi að tryggja hagkvæmni og markvissa húsnæðisnýtingu og ná fram markmiðum um fjölbreytt og sveigjanlegt vinnuumhverfi sem stýður við aukna teymisvinnu og samstarf þvert á stofnanir“
- Náner er víkið að þessu í skýrslunni *Viðmið um vinnuumhverfi* frá árinu 2020 sem gefið var út af Framkvæmdasýslu ríkisins, sjá t.d. <https://www.fsre.is/media/frettit/Vidmid-um-vinnuumhverfi-2020.pdf>

Um nýtingu og innra skipulag húsnæðis HÍ

- Háskóli Íslands er bundinn af viðmiðum stjórnvalda um fyrirkomulag vinnuymra í nýbyggingum opinberra stofnana og þegar gerðar eru ganggerar endurbætur á eldri húsnæði
- Á fundi háskólaráðs 5. maí 2022 var ákveðið að við útfærslu viðmiðanna yrði leitað til faglegra sérfræðinga og sérstaklega að því gætt að innleiðing viðmiðanna stuðli að framgangi markmiða Háskóla Íslands í HÍ26 um starfsnágu og góðan vinnustað
- Fasteignir HÍ gerðu samning við Fjármálaráðuneytið um 3,1 milljarða kr. lán til endurbóta á Sögu sem var bundið skilyrði um verkefnaþvítt vinnuymra
- Að lokum er til upprifunar minnt á að á fundi háskólaráðs í október 2021 var samþykkt tillaga frá framkvæmdaneyfnd um uppbyggingu Heilbrigðisvísindasviðs á Landspítalavæðinu um að hönnun húsnæðis HVS taki mið af tilmaletum stjórnvalda um vinnuymra

Um nýtingu og innra skipulag húsnæðis HÍ (frh.)

- Þegar um er að ræða nýbyggingu eða gagngerar endurbætur á eldri húsnæði skal við hönnun þess stuðst við viðmið stjórnvalda um verkefnaþróun vinnurými sem fela m.a. í sér að horfið verði frá þeirri vinnu að sem flest starfsfólk hafi einkaskrifstofur til afnota. Tryggt verði að nægjanlegt framboð sé af stórrýmum, s.s. fundarherbergjum, bókanlegum og opnum, næðisrymum, rýmum fyrir félagslegt samneyti og rýmum til sinna fjarkennslu
- Í eldri byggingu þegar starfsmaður flytur úr einkaskrifstofu og ekki eru sérstakar ástæður fyrir hendi til að fara í gagngerar endurbætur á fleiri rýmum á sama stað, skal skrifstofunni að jafnaði breytt þannig að aðstaða skapist fyrir tvo eða fleiri starfsmenn, enda sé ágangur að næðisrymi og fundaraðstöðu fyrir hendi. Þannig skapist rými fyrir fleira starfsfólk án þess að fjölga þurfi m².

STAÐA HÁSKÓLA ÍSLANDS Á ALPÞÓÐLEGUM MATSLISTUM

Háskólum á heimsvísu raðað eftir árangri samkvæmt skilgreindum mælikvörðum í rannsóknum og kennslu

2015 2016 2017 2018 2019/2020 2021 2022 2023

Sæti á THE - Times Higher Education World University Rankings

351-375 201-250 201-250 201-250 201-300 351-400 401-500 401-500 501-600

Sæti á ARWU - Academic Ranking of World Universities (Shanghai)

NA NA 401-500 301-600 401-500 501-600 501-600 501-600

STAÐA HÍ Á FRÆÐASVIÐSLISTUM

Háskólum á heimsvísu raðað eftir árangri samkvæmt skilgreindum mælikvörðum í rannsóknum og kennslu

THE Subject Rankings 2023 (Výntur 2023)

ARWU Subject Rankings 2022

Fjöldi fræðasviðista sem HÍ er á

Times Higher Education, THE

Matsþættir:

- Kennsla: 50
- Víðhorfskennun: 18
- Fjöldi nemenda pr. starfsmann: 4,5
- Hlutfall doktora, pr. grunneimna: 2,25
- Veitar doktorsgr. pr. akad. starfsmann: 6
- Heildartekjur stofnunar: 2,25
- Rannsóknir: 30
- Víðhorfskennun: 18
- Tekjur vegna rannsókna: 30
- Fjöldi greina: 30
- Tilvitnir: 30
- Hlutfall tekna utan fjárveitingar: 2,5
- Alþjóðlegur profill: 7,5

Boðaðar breytingar á aðferðafræði við mat Times Higher Education World University Rankings

Current journal name	Proposed journal name	Metric code	Proposed metric name	Subject	Journal weight/percentage	WUR 2.1 metric weight	WUR 2.1 journal weight	WUR 2.1 metric weight	WUR 2.1 journal weight	WUR 3.0 metric weight	WUR 3.0 journal weight	Key
Teaching	Teaching	13	Teaching reputation	FALSE	journal_cdf_01	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	Changed
Teaching	Teaching	13	Research output ratio	FALSE	journal_cdf_02	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	New
Teaching	Teaching	14	Doctorate holder ratio	FALSE	journal_cdf_03	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%	Weighted change for the Overall subject
Teaching	Teaching	15	Doctorate staff ratio	TRUE	journal_cdf_04	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	Weighted change for the Overall subject
Research	Research	11	Research reputation	FALSE	journal_cdf_05	38,00%	38,00%	38,00%	38,00%	38,00%	38,00%	Changed
Research	Research	12	Research income	TRUE	journal_cdf_06	18,00%	18,00%	18,00%	18,00%	18,00%	18,00%	Weighted change for the Overall subject
Research	Research	13	Research productivity	TRUE	journal_cdf_07	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	Weighted change for the Overall subject
Citations	Research	12	Research strength	FALSE	journal_cdf_08	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	Changed
Citations	Quality	13	Research excellence	TRUE	journal_cdf_09	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	Weighted change for the Overall subject
Industry	Industry	14	Research influence	TRUE	journal_cdf_10	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	Weighted change for the Overall subject
Industry	Industry	15	Industry income	FALSE	journal_cdf_11	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	Weighted change for the Overall subject
International Outlook	International	16	Patents	FALSE	journal_cdf_12	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	Weighted change for the Overall subject
International Outlook	International	17	International students	FALSE	journal_cdf_13	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	Weighted change for the Overall subject
International Outlook	Outlook	18	International co-authorship	TRUE	journal_cdf_14	7,50%	7,50%	7,50%	7,50%	7,50%	7,50%	Weighted change for the Overall subject
International Outlook	Outlook	19	International co-authorship	TRUE	journal_cdf_15	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	Weighted change for the Overall subject
International Outlook	Outlook	20	Outlook strength	FALSE	journal_cdf_16	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%	Weighted change for the Overall subject
TOTAL						100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Breytt aðferðafræði THE

Teaching Reputation: 15.0

- Staff to Student: 4.9
- PhD to BA: 2.0
- PhD to Staff: 5.5
- Income to Staff: 2.5

Teaching: 29.5

Research Reputation: 18.0

- Research Income: 5.5
- Research Productivity: 5.5
- Quality: 10.0
- Excellence: 10.0
- Industry: 4.0
- International: 7.5

Research Environment: 29.0

Research Quality: 30.0

Ranking: 100.0

Birtingar Háskóla Íslands 2017-2021 (Scival/Scopus)

	2017	2018	2019	2020	2021
Scholarly output	1123	1185	1253	1229	1349
International collaboration	841	877	960	916	1006
% international collaboration	74,9%	74,0%	76,6%	74,5%	74,6%
FWCI	2,29	1,64	1,77	1,54	1,67
Outputs in Top 1% Citation Percentiles	2,80%	2,70%	2,90%	1,90%	1,90%
Outputs in Top 10% Citation Percentiles	23%	17%	16,90%	15,90%	15,80%
Publications in Top 1% Journal Percentiles	7,10%	5,60%	4,40%	4,40%	5,10%
Publications in Top 10% Journal Percentiles	46,10%	39,20%	37,10%	38,60%	38,70%

Gæðamál

Rammaáætlun um eflingu gæða í háskólastarfi (e. Quality Enhancement Framework) – QEF 2

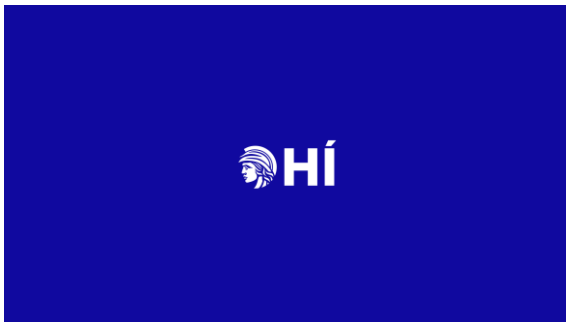
- Úttektarlota á sjö ára fresti
- Sjálfmat:
 - 28 sjálfmatskýrslur deilda og þverfræðilegra eininga
 - 5 sjálfmatskýrslur fræðasviða um umgjörð rannsóknna
 - Sjálfmatskýrsla HÍ
- Vettvangsheimsókn alþjóðlegs sérfræðingahóps
 - 5 daga heimsókn
- Lokaskýrsla Gæðaráðs (e. Institution Wide Report, IWR)
- Áfangaskýrsla (e. Yearon Report)
- Miðbiksmat

Helstu niðurstöður QEF 2

- Einkunn HÍ: „Confidence“
- Jafnframt bent á 12 atriði sem þróa má betur
- Brugðist hefur verið við sumum þeirra í HÍ26
- Meginatriði:
 - Meiri samhæfing / minna sjálfstæði deilda á tilteknum sviðum
 - Fækka námsleiðum (eru nú 350+)
 - Efla utanumhald um meistara- og doktorsnám

Tillögur um breytta framkvæmd

- Sjálfsmat fræðasviða komi í stað sjálfsmats deilda
- Breytt einkunnagjöf með aðeins tveimur möguleikum: Staðið/fallið
- Þrenns konar ráðgjöf: Hrós, ráðleggingar, kröfur
- Fimm ár á milli ytra mats Gæðaráðs
- Árlegir fundir með Gæðaráði
- Styttri sjálfsmatskýrslur

Kl. 13.25-13.50
Dagskrárliður 2
Sjálfbærniáherslur stefnu Háskóla Íslands 2021-2026, HÍ26.
Framhald frá síðasta háskólaþingi

Fyrstur tók til máls Ólafur Ögmundarson, formaður sjálfbærninefndar og formaður stýrihóps verkefnastofns HÍ26 um sjálfbærni.

Yfirlit verkefna sem fjármögnuð eru innan Sjálfbærnistofns HÍ26

Ólafur Ögmundarson,
Lektor við Matvæla og næringarfræðideild HÍ,
Formaður Sjálfbærninefndar

Heimsmarkmiðin og kennsluskrá Uglu

- Markmiðið er að nemendur geti farið inn í kennsluskrá HÍ, smelt á eitt heimsmarkmið og séð hvaða námskeið vinna að því heimsmarkmiði með markvissum hætti
- Að auki munu nemendur geta leitað að námskeiðum tengdum heimsmarkmiðunum eftir t.d. kennslutungumáli, námsstigi (bakkalár, meistara, doktorsnám), námsfyrirkomulagi (staðnám, netnám, sjálfsnám, blandað), vinnulagi í námskeiðum og uppbyggingu námsmats
- Verkefnið er í farvegi og er tengt sambærilegri vinnu annarra skóla í Aurora samstarfinu

Lífserilsgreining á umhverfisáhrifum Háskóla Íslands, kaup á forriti fyrir kennslu til að reikna út umhverfisáhrif

- Lokaverkefni meistaránámskeiðs í Lífserilsgreiningu (UAU215F) kenndu á vorönn 2023 greindu nemendur meðal annars umhverfisáhrif af
 - Mismunandi ferðamátum til og frá vinnu við HÍ
 - Flugferðum erlendis á ráðstefnur og fundi
- Niðurstöður verkefnanna munu nýtast í næstu sjálfbærnisráðgjöf HÍ

Kolefnisspor vegna samgöngumáta starfsmanna og nemenda

- Einn af mælikvörðum HÍ26 að reikna kolefnisspor samgöngumáta og starfsemi en vísbendingar benda til að allt að 90% af heildarlosun vegna starfsemi HÍ sé vegna samgangna
- Samgöngukönnun verður lögð fyrir starfsfólk og kennara í haust og verður unnin af Félagsvísindastofnun í samstarfi við Framkvæmda- og tæknisvið, síðast var sambærileg könnun lögð fyrir árið 2017
- Markmið rannsóknarinnar er annars vegar að kanna samgönguvenjur nemenda og starfsfólks HÍ og hins vegar að fá upplýsingar til að reikna út kolefnisspor vegna samgöngumáta

Matarspor

- Samstarfsverkefni milli Félagsstofnunar stúdenta og Háskóla Íslands
- Verkefnið er unnið að frumkvæði stúdenta HÍ
- Kolefnisfótspor máliða verður birt við Hámu Háskólatorgi fyrir heita rétti dagsins. Kolefnisfótsporið mun einnig birtast við matseðill vikunnar á Uglunni
- Matarspor er verkfæri sem birtir kolefnisspor máliða með myndrænum hætti og auðveldar þannig notendum að taka upplýsta ákvörðun um eigin neyslu
- Matarspor er því vel til þess fallið að auka umhverfisvitund notenda og einnig til að þróa loftslagsvæni máliðir

5

Sjálfbæriskýrsla HÍ 2022

- Hafdis Hanna mun lýsa stöðu þess verkefnis hér á eftir
- Ef við ætlum að standa okkur á sviði sjálfbærni, og vera leiðandi í þróun slíkra mála hérlendis, þá er þörf fyrir að við tökum á okkur rögg og sýnum ennþá skýrari forystu um sjálfbærnimál innan háskólans í kennslu, rannsóknum og rekstri
- Því hvet ég alla sem til verður leitað í tengslum við vinnu við Sjálfbæriskýrsluna og innleiðingu sjálfbærnimála að taka vel í það og leggja ykkar að mörkum til að lyfta nauðsynlegu grettistaki í sjálfbærnimálum HÍ
- Við getum það ekki nema við leggjumst öll á árarar!

6

Næsta innlegg flutti Sólrún Sigurðardóttir, verkefnisstjóri hjá framkvæmda- og tæknisviði, og beindi hún sjónum að kolefnisfótspori Háskóla Íslands.

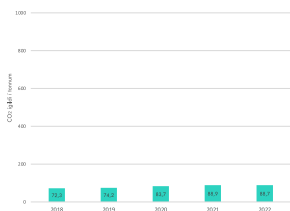
Forsendur

- Umhverfisstofnun heldur utan um verkefnið Grænt bókhald
 - Háskóli Íslands þátttakandi síðan 2012
- Losunarstuðlar Umhverfisstofnunar innbyggðir í Græna bókhaldinu
 - Kolefnisfótspor gefið upp sem CO₂ ígildi (í tonnum)
- Lög um loftslagsmál (70/2012, 5. gr. c)
 - Umhverfisstefna í rekstri fyrir Háskóla Íslands samþykkt af Háskólaráði, desember 2022
- Kolefnisfótspor HÍ reiknað út frá:
 - Rafmagnsnotkun
 - Úrgangi
 - Akstri
 - Flugli

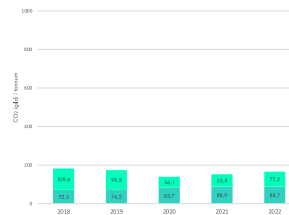
8

Kolefnisfótspor Háskóla Íslands

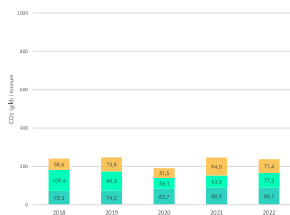
9

Kolefnisfótspor Háskóla Íslands

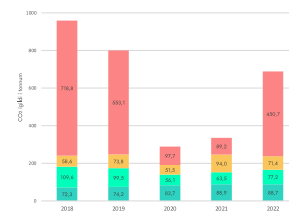
10

Kolefnisfótspor Háskóla Íslands

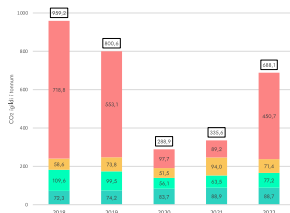
11

Kolefnisfótspor Háskóla Íslands

12

Kolefnisfótspor Háskóla Íslands

13

Næstu skref

1. Samgöngumáti starfsfólks og nemenda
 - Samgöngur að öllum líkindum >90% af heildarkolefnisfótspori HÍ
2. Matarspor
 - Kolefnisfótspor af seldum heitum réttum í Hámu
3. Innkaup
 - Pappirsinnkaup
 - Tíman innkaupkerfið
4. Sjálfbæriskýrsla HÍ

14

Þriðja og síðasta inngangserindið flutti Hafdís Hanna Ægisdóttir, forstöðumaður Sjálfbærnistofnunar Háskóla Íslands.

HÍ26: Sjálfbærniáherslur í kennslu, rannsóknum og rekstri

Háskólinn vill vera leiðandi þegar kemur að sjálfbærni í kennslu, rannsóknum, rekstri, samstarfi og þjónustu við samfélagið

- » Auka meðvitund og skilning á sjálfbærni með kynningum, vinnustofum og mælaborðum yfir sjálfbærniáherslur í rannsóknum og kennslu
- » Áhersla á sjálfbærni í námi með fjölgun námskeiða og stuðningi við kennara. Námsleiðir og námskeið tengd sjálfbærni verði í boði fyrir nemendum á öllum fræðasviðum
- » Unnið að kolefnishlutleysi skólans með kortlagningu losunar og mótvaegisáðgerðum
- » Metið hvort auka megi áherslu á sjálfbærni og þverfagleika við úthlutun úr samkeppnisjódum skólans

Innleiðing sjálfbærnimála - 2022

- Sjálfbærnisrásla HÍ fyrir árið 2021 – fyrsta sinnar tegundar við íslenskan háskóla
- Kynning á sjálfbærni innan HÍ á mánamandi sviðum
- Eykur skilning innan og utan HÍ á mikilvægi sjálfbærni og heimsmarkniðunum
- Mikilvæg fyrir alþjóðlega matslista háskóla
- Lagt mat á umbætur
- Hefur vakið athygli innan og utan HÍ

Sjálfbærniáherslur í kennslu, rannsóknum og rekstri skólans

- Auka meðvitund og skilning á sjálfbærni með kynningum, vinnustofum og mælaborðum yfir sjálfbærniáherslur í rannsóknum og kennslu
- Áhersla á sjálfbærni í námi með fjölgun námskeiða og stuðningi við kennara. Námsleiðir og námskeið tengd sjálfbærni verði í boði fyrir nemendum á öllum fræðasviðum
- Unnið að kolefnishlutleysi skólans með kortlagningu losunar og mótvaegisáðgerðum
- Metið hvort auka megi áherslu á sjálfbærni og þverfagleika við úthlutun úr samkeppnisjódum skólans

Next Steps for Sustainability

- Auka meðvitund og skilning á sjálfbærni með kynningum, vinnustofum og mælaborðum yfir sjálfbærniáherslur í rannsóknum og kennslu
- Áhersla á sjálfbærni í námi með fjölgun námskeiða og stuðningi við kennara. Námsleiðir og námskeið tengd sjálfbærni verði í boði fyrir nemendum á öllum fræðasviðum
- Unnið að kolefnishlutleysi skólans með kortlagningu losunar og mótvaegisáðgerðum
- Metið hvort auka megi áherslu á sjálfbærni og þverfagleika við úthlutun úr samkeppnisjódum skólans

Innleiðing sjálfbærnimála innan HÍ - 2023

- **Samstarf og kynning**
 - Kynning og samstarf við fræðasvið, miðlæga stjórnýsly, stofnanir, stúdenta og verkefni innan HÍ:
 - Fundir á hverju fræðasviði í maí/júní í samstarfi Sjálfbærnistofnunar, framkvæmda- og tæknisviðs og Aurora
- **Sjálfbærnisráslar: Drög að mælanlegum markniðum f:**
 - Rekstri: samráð við framkvæmda- og tæknisvið og aðra sérfræðinga innan HÍ
 - Kennslu: Samstarf og samráð um Aurora um mælaborð kennslu, auk samtals við fræðasvið og markaðs- og samskiptasvið
 - Rannsóknir: Ítarlegri greining á stöðu rannsóknna efrir SDG, í samstarfi við vísinda- og nýsköpunarsvið.
- **Sjálfbærnisrásla fyrir árið 2022**

Sýn til framtíðar – til 2026

Innleiðing sjálfbærnimála og vinnu við sjálfbærnisráslu Yfirlit verkefna 2024-2026				
Nr.	Verkefni	2024	2025	2026
1.	Sjálfbærnisrásla Háskóla Íslands Tilgangur: Auka þjálfun sjálfbærnimála Háskóla Íslands			
2.	Sjálfbærniáherslur Markaðing meðhöndluð kolefnishlutleysi Háskóla Íslands Markaðing stíva frá kennslu, rannsóknum og rekstri Háskóla Íslands Sjálfbærniáherslur gróður og mælaborð samstarfi við fræðasvið og markaðs- og samskiptasvið Háskóla Íslands			
3.	Markaðing Þróun markaðsleiða Markaðing viðhafa og hvetja			
4.	Markaðing Lokk þjónu frá 100 um miðlu sjálfbærnimála Hugmynd um sjálfbærnimála Markaðing samstarfa markaðsleiða og samskiptasvið Háskóla Íslands Sjálfbærniáherslur HÍ HÍ sjálfbærniáherslur innan HÍ			

Sjálfbærniáherslur í kennslu, rannsóknum og rekstri skólans

- Auka meðvitund og skilning á sjálfbærni með kynningum, vinnustofum og mælaborðum yfir sjálfbærniáherslur í rannsóknum og kennslu
- Áhersla á sjálfbærni í námi með fjölgun námskeiða og stuðningi við kennara. Námsleiðir og námskeið tengd sjálfbærni verði í boði fyrir nemendum á öllum fræðasviðum
- Unnið að kolefnishlutleysi skólans með kortlagningu losunar og mótvaegisáðgerðum
- Metið hvort auka megi áherslu á sjálfbærni og þverfagleika við úthlutun úr samkeppnisjódum skólans

Sýn til framtíðar – til 2026

Innleiðing sjálfbærnimála og vinnu við sjálfbærnisráslu Yfirlit verkefna 2024-2026				
Nr.	Verkefni	2024	2025	2026
1.	Sjálfbærnisrásla Háskóla Íslands Tilgangur: Auka þjálfun sjálfbærnimála Háskóla Íslands			
2.	Sjálfbærniáherslur Markaðing meðhöndluð kolefnishlutleysi Háskóla Íslands Markaðing stíva frá kennslu, rannsóknum og rekstri Háskóla Íslands Sjálfbærniáherslur gróður og mælaborð samstarfi við fræðasvið og markaðs- og samskiptasvið Háskóla Íslands			
3.	Markaðing Þróun markaðsleiða Markaðing viðhafa og hvetja			
4.	Markaðing Lokk þjónu frá 100 um miðlu sjálfbærnimála Hugmynd um sjálfbærnimála Markaðing samstarfa markaðsleiða og samskiptasvið Háskóla Íslands Sjálfbærniáherslur HÍ HÍ sjálfbærniáherslur innan HÍ			

Að kynningum loknum gaf rektor orðið laust.

Almennt voru þeir sem til máls tóku ánægðir með kynningarnar og þann kraft sem er í sjálfbærnimálum í Háskóla Íslands, sem endurspeglar í vandaðri sjálfbærnisráslu. Spurt var hvenær reikna megi með að boðuð reidhjólaskýli líti dagsins ljós. Því var til svarað að þau væru innan seilingar, jafnvel í sumar.

Þá var vakin sérstök athygli á því hversu vel þessi áhugaverða vinna með heimsmarkmiðin, kolefnisfótsporið og sjálfbærnisráðgjafar féllur að HÍ26 og þeim sjálfbærniáherslum sem þar er að finna. Fram kom í máli fulltrúa stúdenta að þeir væru afar ánægðir með skýrsluna og buðu þeir fram aðstoð sína við framhaldið, þ.e. næstu skýrslur.

Spurt var hvenær megi vænta þess að námskeið í Uglu og Kennsluskrá verði með kerfisbundnum hætti auðkennd viðeigandi heimsmarkmiði. Bent var á að það muni að öllum líkindum vera klárt fyrir háskólaárið 2024 til 2025.

Þá var spurt hvenær megi vænta e.k. kerfis sem beinlínis stefni að því að draga úr flugferðum starfsmanna, en eins og bent var í kynningum fela þær í sér langstærstan hluta kolefnisspors Háskóla Íslands. Um þetta málefni sköpuðust nokkrar umræður og í lokin kom fram að ekki væri neitt slíkt kerfi í undirbúningi, en unnið verður áfram að því að hvetja fólk með markvissum hætti til að fækka flugferðum eins og kostur er.

Þá var bent á að áhugavert væri að sjá hvernig sjálfbærniáherslur eins og þær komu fram í kynningunum eru tengdar við Aurora samstarfið. Spurt var um hvort frekari áform væru um slík tengsl. Tengsl Aurora, sjálfbærni og heimsmarkmiða voru talsvert rædd í framhaldinu og það upplýst að samtal er nú í gangi um enn freka samstarf við starfsfólk Aurora í háskólunum.

Bent var á að samgöngur eru, eins og fram hefur komið, sá þáttur sem veldur stærstum hluta kolefnisspors Háskóla Íslands og spurt hvaða aðrir þættir komi þar á eftir. Talið barst að húsnaðismálum, einkum nýbyggingum og viðhaldi. Á þeim vígstöðvum er margt í gangi til að minnka kolefnisspor skólans.

Til máls tóku undir þessum lið, auk rektors, Hafdísar Hönnu Ægisdóttur, Ólafs Ögmundarsonar og Sólrúnar Sigurðardóttur, þau Andri Már Tómasson, Friðrika Harðardóttir, Gauti Kristmannsson, Geir Sigurðsson, Kristinn Jóhannesson, Magnús Þór Torfason, Rebekka Karlsdóttir og Steinunn Gestsdóttir.

Kl. 13.50-14.45 Dagskrárliður 3 Alþjóðleg staða Háskóla Íslands

Guðbjörg Linda Rafnsdóttir, aðstoðarrektror vísinda, og Halldór Jónsson, sviðsstjóri vísinda- og nýsköpunarsviðs, fluttu framsögu um stöðu Háskóla Íslands í alþjóðlegu vísindasamfélagi, styrkleika, veikleika og tækifæri.

EUA – European University Association

Áhyggjur af þróun alþjóðlegra matslista:
• af mælikvörðunum sjálfum
• af fúlkun niðurstaðna

DEMI UM GAGNRÝNI:

- Allir háskólar metnir út frá fáum og einföldum mælikvörðum
- Niðurstöðurnar kynntar sem algilt mat á gæðum háskóla
- Aðferðafæðin oft þokukennnd og óljós
- Gögnum gjarnan safnað af þriðja aðila sem erfið er að fylgja eftir
- Mælikvarðarnir ekki tengdir almennu gæðamati heldur á gögnum sem auðvelt er að fá aðgang að alþjóðlega

EUA – European University Association

• Áhyggjurnar beinast m.a. að efnisfarandi:

- Háskólarnir börnir saman óháð stærð, staðsetningu, fjármögnun og markmiðum
- Ef ein stofnun fer upp þá fer önnur niður, án þess „gæðin“ hafi breyst
- Notkun orðsörðis sem mælikvarði á gæði er vafasöm
- Aðferðirnar vinna gegn fjölbreytni háskóla þar sem þeir keppast við að bæta sig á fám einföldum mælikvörðum
- Mælikvarðar eins og samfélagsleg áhrif, nýsköpun og miðlun þekkingar komast ekki að
- Stjórnvöld og fjölmiðlar hafa takmarkaðan skilning á forsendum röðunarinnar en vísa til þessarar fjölgæga engu að síður
- Stofnum á háskóla á að snúast um gæði í háskólastarfi en ekki það að keppast við að klifa upp alþjóðlega matslista sem eru byggðir á vafasömum mælikvörðum sem hafa orðið til utan háskólanna
- Alþjóðleg röðun háskóla er í besta falli einn mögulegur mælikvarði – og aðeins einn af mörgum

Umfjöllunarefnið og tilefnið

- Opinber umræða um röðunarlista
 - Dregnar hafa verið frjálslegar ályktanir
- Gægn sem lögð eru til grundvallar við röðun
- NordForsk greining fyrir árin 1999 til 2014
- Tengja Scopus gögn við eldri tímaseriú sem ná til 2022/2023
- Skoðum heilbrigðisvísindis sérstaklega
- Styrkir og sókn
- Doktorsritgerðir
- Ályktanir og þælingar í lokin

NordForsk gögn– upprifjun og helstu forsendur

- Þriðja skýrslan gefin út 2017
- Árin 1999 til 2014
- Web of Science gögn
- Nær til háskóla (56), háskólasjúkrahúsa (24) og rannsóknastofnana (12)
- Nær til 16 fagsvinda, þar af fjórir flokkar í LK og heilbrigðisvísindum
- Töling greina er „fractionalised“
- Töling tilvítana er „field normalised“ og staðlaðar með við heimsmeðaltal (=1)
- Minnt á afar ójafna dreifingu tilvítana, oft fár greinar sem bera meðaltalið uppi
- Þróskuldurinn er 150 greinar en 25 fyrir Ísland
- Sjálfvítanir ekki með

WFOB (EFTI)	TEI
1999-2014	1999-2014
2007-2010	2007-2010
2011-2014	2011-2014
2015	2015

• Skýrslan kom út árið 2017, ekkert efnir það og engin plöun framhald

Þetta er tilvísun til NordForsk 2017

Þróun vísindabirtinga á Íslandi 1999 til 2014

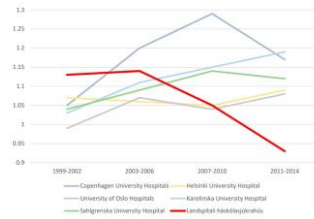

Table 2.12: Number of fractionalised publications in Iceland*

	Volume				Average annual growth rate	Per cent of higher education sector	Per cent increase
	1999-2002	2003-2006	2007-2010	2011-2014			
Iceland	17	12	17	28	5.1%	1.9%	101
Agricultural University of Iceland	1	0	0	158	-	95.5%	-
Reykjavik University	9	23	44	69	19.3%	3.3%	1000
University of Akureyri	307	515	742	995	7.1%	68.0%	107
Landspítali University Hospital	150	171	225	236	2.1%	16.1%	41
HES Other	5	8	9	17	20.0%	11.1%	1307
Other	205	244	303	352	4.1%	164	-
HES Total	570	730	1022	1463	7.1%	176	-
Iceland Total	784	1002	1432	1914	7.1%	-	-

*Data from Clarivate Analytics

Þróun áhrifastuðuls, norræn háskólasjúkrahús

Þróun topp 10% birtinga og áhrifastuðuls, 1999-2014

Table 4.3: Field normalised citation rates and share of top 10 publications (fractionalised), Iceland*

Iceland	Share of top 10 publications				Average citation rate			
	1999-2002	2003-2006	2007-2010	2011-2014	1999-2002	2003-2006	2007-2010	2011-2014
Agricultural University of Iceland					0.38	0.47	1.55	
Reykjavik University	6%	6%	6%	6%	0.70	0.85	1.55	
University of Akureyri	4%	8%	8%	8%	0.38	0.80	0.80	1.01
University of Iceland	4%	10%	11%	9%	1.10	1.16	1.05	0.99
Landspítali University Hospital	14%	13%	13%	10%	1.26	1.25	1.47	1.16
HES Other	1%	1%	1%	1%	0.87	0.95	0.96	0.95
Other	14%	13%	13%	10%	1.26	1.25	1.47	1.16
HES Total	8%	9%	9%	9%	0.87	0.95	0.96	0.95
Iceland Total	9%	10%	10%	9%	0.87	1.03	1.07	0.99

*Data from Clarivate Analytics

In Iceland, there is a noticeable finding that the HE sector performs relatively poorly compared to the Other sector (Table 4.3). For the HE sector, both the share of top 10 publications and the citation rates are below the world average in all periods. The University of Iceland has had a positive development (though, with the share of top 10 publications gradually increasing, reaching 10 per cent in 2007-2010). In this period the citation rate was also elevated above the world average for the first time. This is, however, a negative development as it is therefore due to the decline at Landspítali University Hospital in both top 10 publications and in average citation rate – where the latter decreased below the world average for the first time in the period 2007-2010.

Hlutfall alþjóðlegra vísindagreina á Norðurlöndunum

Table 4.6: Proportion of publications in the HE sectors with international collaboration*

All Nordic countries	Share of international co-publications			
	1999-2002	2003-2006	2007-2010	2011-2014
Denmark	47%	50%	54%	59%
Finland	40%	44%	50%	54%
Iceland	42%	43%	49%	74%
Norway	43%	50%	52%	57%
Sweden	44%	48%	54%	59%
Average for the Nordic HE sector	46%	49%	52%	56%

*Data from Clarivate Analytics

The degree of international co-publications does not vary much among the Nordic HE sectors, with Iceland as an exception (Table 4.6). Almost three fourths of Iceland's publications are co-authored in collaboration with other nations. All Nordic countries have increased their shares across all periods. In total, the share of Nordic HE sector's international co-publications have risen from 47 per cent in 1999-2002 to 56 per cent in 2011-2014. The reason the Nordic average is lower than the share of international co-publications for each country is that the international co-publications with authors from two or more Nordic countries are only counted once in the total average.

Hlutfall topp 10% vísindabirtinga á Norðurlöndunum

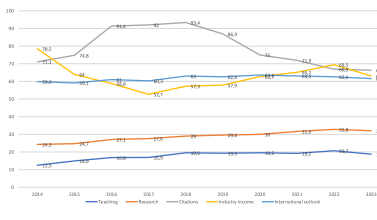

Figure 4.5: Share of top 10 publications for the HE sectors in the Nordic countries*

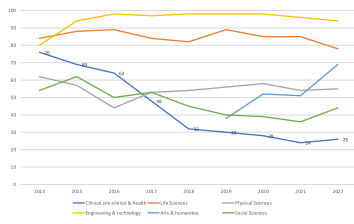

*Data from Clarivate Analytics

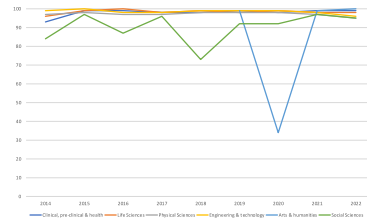
Einkunn HI á matsþáttum THE Ranking (Scopus)

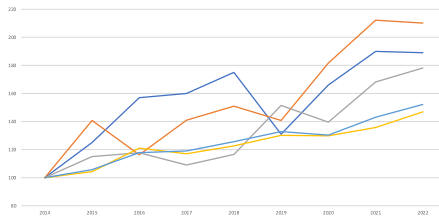
Normalized citation impact, field weighted

International co-authored papers (Clarivate Global Institutional Profiles Report)

Hlutfallsleg fjölgun greina í Scopus (2014=100)

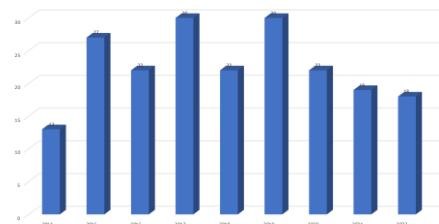

Um birtingar HÍ 2014 til 2022

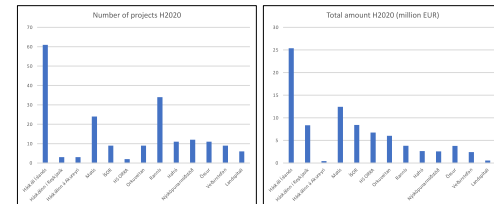
HÍ	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Scholarly output	943	997	1111	1123	1185	1253	1229	1349	1435
International collaboration	661	700	805	841	877	960	916	1006	1078
% international collaboration	70,1%	70,2%	72,5%	74,9%	74,0%	76,6%	74,5%	74,6%	75,1%
FWCI	2,07	2,09	1,87	2,29	1,64	1,77	1,54	1,67	1,6
Outputs in Top 1% Citation Percentiles	3,3%	3,7%	2,7%	2,8%	2,7%	2,9%	1,9%	1,9%	1,7%
Outputs in Top 10% Citation Percentiles	21,6%	20,0%	19,9%	21,0%	17,0%	16,9%	15,9%	15,8%	15,2%
Publications in Top 1% Journal Percentiles	6,5%	5,8%	6,1%	7,1%	5,6%	4,4%	4,4%	5,1%	4,8%
Publications in Top 10% Journal Percentiles	39,0%	40,0%	43,3%	46,1%	39,2%	37,1%	38,6%	38,7%	36,5%

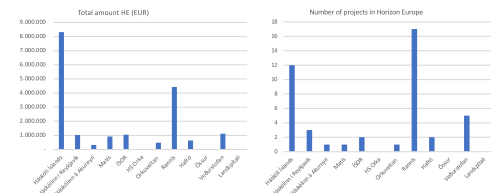
Highly cited greinar í Web of Science, Háskóli Íslands (1%)

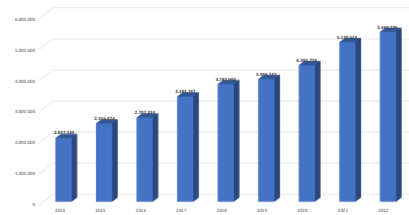
Styrkir frá Evrópu H2020, 2014 til 2022

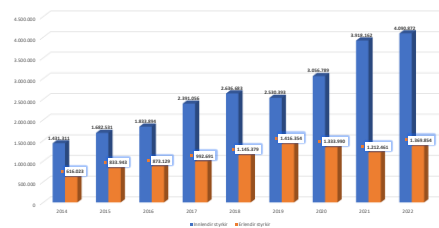
Styrkir frá Evrópu (HE), 2021 til ...

Styrkir til Háskóla Íslands úr samkeppniisjóðum 2014 til 2022

Styrkir, innlendir og erlendir

Doktorsritgerðir 2018 til 2023

	fróðfræðisvísindi	EMU í Opnum vísindum	Laust í Opnum vísindum	Menntafræði	Gerðingargætt
Félagsvísindasvið	46	33	3	3	7
Hugvísindasvið	59	6	13	34	6
Heilbrigðisvísindasvið	126	36	15	0	75
Menntavísindasvið	30	6	4	6	14
Verkfræði- og náttúruvísindasvið	141	9	18	3	111
Alls	402	90	53	46	213

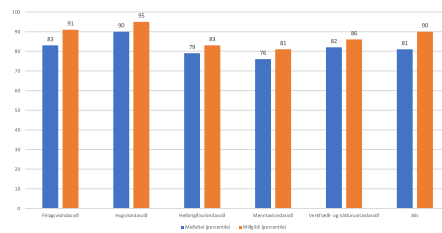

Greinar/ birtingar í doktorsritgerðum 2018 til 2023

Grein	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Félagsvísindasvið	25	2	5	0	0	18
Hugvísindasvið	20	3	0	2	1	14
Heilbrigðisvísindasvið	218	7	33	1	0	177
Menntavísindasvið	46	6	3	3	2	32
Verkfræði- og náttúruvísindasvið	374	10	58	5	18	283
Allt	683	28	99	11	21	524

Hlutfallslegur áhrifastuðull tímarita – greinar úr doktorsritgerðum

Helstu niðurstöður og vangaveltur

- Almenn er staða Háskóla Íslands sterk
 - Góður árangur í samkeppnisjóðum
- THE einkunn HVS fyrir áhrifastuðulinn lækkar jafnt og þétt allt frá þriggja ára meðaltalinu 2007 til 2010 til ársins 2023
 - Fjármögnunarástandi, breytar áherslu í kjölfarið?
- Allt frá síðustu aldamótun hefur vísindagreinum á hinn bóginn fjölgað vel umfram heimsmeðali í HI
- Greinum hefur einnig fjölgað á HSV og LSH, en hægar
- Svokölluðum „highly cited“ greinum fækkar
- Thesau um hlutfallslega fjölgun birtinga í tímaritum með lægri áhrifastuðul virðist ekki rétt – þarf þó að greina betur
- Mikil tækifæri í sókn í evrópska sjóði
 - Fjármögnun, en ekki síður; öflug netverk og fleiri tilvitnanir

Takk fyrir!

Að kynningu lokinni gaf rektor orðið laust.

Fram kom það sjónarmið að niðursveiflan í tengslum við fjölda tilvitnana í heilbrigðisvísindum hafi byrjað um 2004, ekki á árunum 2007 til 2010, eins og kom fram í innleggi Halldórs. Um það leyti byrjaði niðurskurður fjárveitinga til Landsspítalans og náði hámarki í kjölfar efnahagshrunsins. Bent var á að það þurfi einfaldlega meira eyrnamerkt fé til rannsókna innan spítalans til að snúa þessari þróun við. Jafnframt þarf fleira til en fjármagn, en aðalatriðið er að Háskóli Íslands og Landspítalinn marki skýra stefnu og aðgerðaáætlun til að snúa þessu við til lengri tíma.

Fulltrúi stúdenta sagði að hann hafi heyrt að annar opinber háskóli vilji ekki taka þátt í matslistum og kæri sig þannig ekki um að vera borin saman við hvaða háskóla sem er. Spurt var hver afstaða Háskóla Íslands væri til þessa. Því var til svarað að það væri í sumum tilvikum ekki ákvörðum viðkomandi háskóla hvort þeir eru með eða ekki. Einnig kom frama að Háskóli Íslands sendir ekki gögn til allra þeirra röðunarfyrtækja sem eftir því sækjast. Jafnframt var bent á að margir þessara lista væru beinlínis villandi fyrir þá nemendur sem hyggjast nota þá til að velja á milli háskóla, þar sem mat á gæðum náms og kennslu væri gjarnan ófullkomið.

Spurt var hvort betra væri fyrir Háskóla Íslands að birta niðurstöður rannsókna frekar í opnum aðgangi en lokuðum áskriftartímaritum í því skyni að auka tilvitnanatíðni og þar með vísindaleg áhrif skólans. Bent var á að báðar birtingarleiðir væru mikilvægar, en vissulega eru greinar í opnum aðgangi aðgengilegri og því líklegri til að fá fleiri tilvitnanir. Á hinn bóginn eru mörg áskriftartímaritanna með mjög háan áhrifastuðul og þau því vænlegur kostur fyrir vísindafólk. Þá var rætt um kostnað við birtingar í opnum aðgangi og að hann gæti stundum verið óyffirstíganlegur þröskuldur. Einnig var rætt um hvort unnt væri að bæta aðgang vísindafólks að tímaritum í gegnum landsaðgang.

Loks var talinu vikið að sókn í erlenda samkeppnisjóði. Fram kom að mikilvægt væri að blása til enn frekari sóknar og nýta sem best þau tækifæri sem í boði eru.

Til máls tóku undir þessum lið, auk rektors, Guðbjargar Lindu Rafnsdóttur og Halldórs Jónssonar, þau Engilbert Sigurðsson, Maggi Snorrason, Stefán Hrafn Jónsson, Sigurður Magnús Garðarsson, Unnur Þorsteinsdóttir, Þorgerður Einarsdóttir, Lárus S. Guðmundsson, Lára Jóhannsdóttir og Ingibjörg Steinunn Sverrisdóttir

Kl. 14.45-15.00

Kaffihlé

Kl. 15.00-15.40

Dagskrárliður 4

Endurskoðun málstefnu Háskóla Íslands

Fyrst tók til máls Sigríður Sigurjónsdóttir, prófessor við Íslensku- og menningardeild og formaður málnefndar Háskóla Íslands.

Endurskoðun málstefnu Háskóla Íslands

Sigríður Sigurjónsdóttir, formaður málnefndar HÍ

Háskólaþing 26. apríl 2023

Málnefnd Háskóla Íslands

Málstefna HÍ var samþykkt á háskólaþingi 10. maí 2016 og í háskólaráði 19. maí 2016.

Í 18. gr. málstefnunnar er kveðið á um að „innan Háskólans starfi fóst málnefnd sem heyrir undir rektor, skipuð fulltrúum allra fræðisviða, miðlægrar stjórnsýslu og stúdenta.“

Málnefnd HÍ 2021–2023

- Sigríður Sigurjónsdóttir, prófessor í íslenskrí málfræði á Hugvísindasviði, formaður
- Hafsteinn Einarsson, lektor á Verkfræði- og náttúruvísindasviði,
- Jóhanna Thelma Einarsdóttir, prófessor á Heilbrigðisvísindasviði,
- Jón Yngvi Jóhannsson, lektor á Menntavísindasviði
- Ragnheiður Kristjánsdóttir, prófessor á Hugvísindasviði,
- Silja Bára Ómarsdóttir, prófessor á Félagsvísindasviði
- Magnús Diðrik Baldursson, skrifstofustjóri rektorsskrifstofu í miðlægrri stjórnsýslu
- Atli Jasonarson, fulltrúi stúdenta

Háskólaþing 26. apríl 2023

Hlutverk málnefndarinnar

- Um hlutverk nefndarinnar segir í 18. gr.: „Hún verði stjórnendum og öðrum starfsmönnum skólans til ráðuneytis um málefni íslenskrar tungu, geri tillögur um framkvæmd málstefnunnar og fylgist með hvernig henni sé framfylgt, og standi fyrir kynningu stefnunnar og endurskoðun eftir þörfum.“
- Í lokakafila stefnunnar, sem fjallar um umsjón og ábyrgð, segir ennfremur að: „Nánari útfærsla og framkvæmd málstefnu Háskóla Íslands er falin miðlægrri stjórnsýslu skólans og einstökum fræðisviðum, deildum og stofnunum eftir því sem við á.“
- Rektor ber ábyrgð á stefnunni og getur heimilað tímabundin frávik frá einstökum ákvæðum hennar ef nauðsyn krefur.“

Háskólaþing 26. apríl 2023

Helstu verkefni málnefndarinnar á skipunartíma

- Upplýsingaöflun
- Tillögur til rektors:
 - Tungumálamiðstöð HÍ: Framboð íslenskunámskeiða fyrir starfsmenn HÍ með annað móðurmál en íslensku verði tvöfaldað árið 2023 (samþykkt)
 - Ritver HÍ: Ráðinn verði annar fastur starfsmaður í Ritver HÍ til að veita nemendum með annað móðurmál en íslensku stuðning (óljóst enn)
- Símsvörur í Teams á ensku (enn í vinnslu)
- Endurbætur á íslensku viðmóti námsumsjónarkerfisins Canvas og þýðing á viðbótum við kerfið sem enn eru á ensku (enn í vinnslu)
- Endurskoðun málstefnu HÍ (Háskólaþing 26. apríl 2023)
- Kynning á málstefnu HÍ (næstu mánuðir)

Háskólaþing 26. apríl 2023

Endurskoðun málstefnu HÍ

Háskóli Íslands er helsta vísinda- og menntastofnun íslensku þjóðarinnar og skal m.a. vinna að „miðlun þekkingar og færni til nemenda og samfélagsins alls“ samkvæmt lögum um háskóla nr. 63/2006.

Skólanum ber því rík skylda til að stulla að viðgangi íslenskrar tungu og sjá til þess að hún sé notuð – og notuð – á öllum fræðisviðum. Jafnframt er skólinn hluti af hinu alþjóðlega fræðasamfélagi og virkur þátttakandi í margs kyns alþjóðlegu samstarfi á sviði kennslu, rannsóknna og stjórnunar. Málstefna Háskólans móttar af þessu tvíþætta hlutverki hans, enda segir í stefnu skólans 2016–2021 að málstefnan skali „stýlja bæði við íslensku og alþjóðlegt starf skólans“.

Grundvallaratriði málstefnunnar er að talmál og ritmál Háskólans er íslenska, jafnt í kennslu, rannsóknum og stjórnun.

Íslenska er því sjálfgæfið tungumál í öllu starfi Háskólans og notuð nema sérstakar ástæður séu til annars. Þetta er í samræmi við þingsályktun um íslensku málstefnu frá 2009 og lög um stöðu íslenskrar tungu og íslensks táknaðs nr. 63/2011. Samkvæmt þeim lögum er íslenskt táknað fyrsta mál þeirra sem þurfa að reisa sig á það til tjáningar og samskipta, og nýtur því einnig sérstakra réttinda innan Háskólans.

Enska er einnig mjög mikilvæg í starfi Háskólans, vegna erlendna kennara og **stúdentanemenda með annað móðurmál en íslensku**, vegna þjálfunar **stúdentanemenda** til þátttöku í alþjóðlegu akademísku starfi, og vegna þátttöku skólans í margs kyns alþjóðlegu samstarfi. Því er lögð áhersla á að sem viltækastar og ítarlegastar upplýsingar um skólann og starfsemi hans séu aðgengilegar á ensku á ytri vef skólans og í Uglu.

Skólinn hvetur einnig til þess að **stúdentanemendum** og kennarar nýti önnur erlend mál en ensku í starfi sínu ef þess er kostur.

Háskólaþing 26. apríl 2023

Endurskoðuð málstefna HÍ

Útfærsla og framkvæmd

1. Meðferð íslensks máls í ræðu og riti innan Háskóla Íslands verði til fyrirmyndar, bæði hjá **stúdentanemendum** og starfsfólki.
2. Ritver Háskólans verði eflað og **þvíþveim** gert kleift að þjóna öllum **stúdentanemendum á öllum sviðum** skólans. Kennarar eigi kost á málfræðisfólki og annarri sérfræfni leiðsögn við að koma námsferri á framfæri á íslensku. **Silki-í-ráðgjóft-maetti-tú-daemnic-koma-fyrir-hjá-kennslumiðstöð-eda-ritverur.**
3. Kennslutungumál námsleiða og einstakra námskeiða verði tilgreind í kennsluskrá bannig að alltaf sé ljóst fyrir fram hvernær vikið er í kennslu frá þeirri meginreglu að íslenska sé tungumál Háskólans. Fái **erlendur stúdentanemendur með annað móðurmál en íslensku** heimild til að sækja námskeið sem kennt er á íslensku samkvæmt kennsluskrá leitist kennarar við að koma til móts við þá án þess þó að skipta um kennslutungumál.
4. Íslenska sé sjálfgæfið kennslumál í grunnnámi, nema í tungumálakennslu. Kennsla á ensku verði bundin við námsleiðir sem sérstök ástæða er til að kenndar séu á ensku; námskeið kennara sem ekki **halta-í-ga** íslensku að móðurmáli; og námskeið sem verður að kenna á ensku vegna alþjóðlegs samstarfs skólans. Skyldunámskeið í grunnnámi, nema í tungumálakennslu og námsleiðum á ensku, verði að jafnaði kennt á íslensku.
5. Íslenska sé sjálfgæfið kennslumál í framhaldsnámi, nema í tungumálakennslu, en deildir geti þó ákveðið að framhaldsnám þeirra verði á ensku að einhverju eða öllu leyti. **El-kennarar-er-íslenskumálarúndi-og-erlengi-erlendur stúdentar-eru-í-nemendabótunum-geti-ðelst-heimilab-á-kennsla-fari-íslensku-þótt-í-kennsluskrá-er-tilgreind-á-námskeiðið-er-kennt-á-ensku.**

Háskólaþing 26. apríl 2023

New Modes of Learning Enabled by AI Chatbots: Three Methods and Assignments

23 Pages • Posted: 23 Dec 2022

Ethan S. Mallick
University of Pennsylvania • Whitman School

Lilach Mallick
University of Pennsylvania • Whitman School

Date Written: December 13, 2022

Abstract
Chatbots are able to produce high-quality, sophisticated text in natural language. The authors of this paper believe that AI can be used to overcome three barriers to learning in the classroom: improving interest, breaking the illusion of explanatory depth, and training students to critically evaluate explanations. The paper provides background information and techniques on how AI can be used to overcome these barriers and includes prompt and assignments that teachers can incorporate into their teaching. The goal is to help teachers use the capabilities and drawbacks of AI to improve learning.

Keywords: AI, education, chatbot, transfer, learning

Suggested Citation:
Mallick, Ethan S., and Lilach Mallick. "New Modes of Learning Enabled by AI Chatbots: Three Methods and Assignments." December 13, 2022. Available at SSRN: <https://www.ssrn.com/document/4500741> or <https://doi.org/10.2139/ssrn.4500741>

[View Content Information](#) >

Akademískur heildarleiki á tímum gervigreindar

Áskoranir

Gervigreind hefur í för með sér vandamál sem tengjast ritstildi, svindli og viðeigandi notkun hennar í fræðilegu starfi.

Tillögur

Inleiða skýra stefnu um notkun á efni myndad af gervigreind og líflista hvað er ritstuldur og svindl í slíku samhengi.

Að tryggja nákvæmni og sanngírni í matsaðferðum. Hvernig metum við nemendur þar sem sumir nota chatGPT en ekki aðrir?

Þjóa upp á þjálfun og úrræði fyrir kennara til að greina og taka á tilvikum um akademískan óheildarleika sem felur í sér notkun gervigreindar.

Þróun kennslaáferða sem þjóa upp á notkun gervigreindarlausna en varðveita einnig akademísk heildni.

Húva að fræðilegum heildarleika með því að leggja áherslu á mikilvægi frumlegar hugsunar, persónulegs framlags og réttra tilvilnana.

ChatGPT

Last updated April 4, 2023

Disclaimer: This is a living document, meant as an FAQ. Nothing on this page is an official rule or regulation of ETH Zurich.

GPT (Generative Pre-trained Transformer) is a neural network that generates plausible fiction. The "generative" algorithm works like the autocomplete function for text messages or smartphones, which suggests likely next words to the user - when typing "I will arrive at the store at 8pm" it might suggest "on" and "between" for example. Always clicking on the best suggested word would generate the following sentence: "I will arrive at the store at 8pm in about an hour to get to the university," which is almost grammatically correct, but nonsensical. While autocomplete works with words, GPT works with tokens (tokens but not identical to syllables). It is trained on a huge corpus of text including scientific literature, and the size of its neural network is several orders of magnitude larger than that of text-based autocomplete. Generative neural network algorithms are only one particular approach to Artificial Intelligence. There are several other promising approaches. The result of GPT is highly plausible fiction which sometimes happens to be factually correct.

ChatGPT is an interface to GPT which allows for multilingual prompting by issuing commands and questions. The system can be accessed at <https://openai.com/chatgpt/>.

What can ChatGPT do? >

What was ChatGPT trained on? >

Is ChatGPT a cheating tool? >

Is using ChatGPT plagiarism? >

Should, technically, and in legal terms, the program be considered copying or use of somebody else's intellectual property, unless permission is assigned by Artificial Intelligence using the tool is technically no more plagiarism than doing a Google Scholar search using Summoner or Dialer, or using R or Python to carry out large calculations. While computational literature are frequently cited by peer-reviewed journals, the authors generally name of these other tools are expected to receive credit - they are simply tools of the trade.

But, and this is a very important "but", simply treating ChatGPT's output and submitting it as one's own work is unacceptable. The legal definition of plagiarism was established before AI tools became available. As a community, we have to re-evaluate and rethink the concept of what it means to be one's own work - some have to make that output of any AI tool truly their own work before they can call it their.

Teachers will always need to carefully check with the output of ChatGPT but not just because it could contain all kinds of factual errors. ChatGPT is also unable to provide any source for statements - when asked to provide references, it provides plausible sounding citations that are in fact complete non-sense. Maybe, to some small degree, the content about students writing scientific texts with ChatGPT is also less a matter of plagiarism, but a worry about the embarrassment ensuing when embedded nonsense goes undetected during grading.

If course, ChatGPT can be used to correct understandable plagiarism (misquoting a passage of a carefully researched paper into ChatGPT and asking the system for a summary of paragraphs will very likely result in an equally factual text that is understandable by people).

<https://ethz.ch/en/the-eth-zurich/education/educational-developments/in-education/chatgpt.html>

INPUT: Write a short story about a dragon who is afraid of water.

OUTPUT: A dragon named Drago was born in a cave deep in the mountains. He was a fire-breathing dragon, but he was also a water lover. He loved to swim and play in the streams that flowed through his cave. He was a gentle dragon, and he never harmed anyone. He was a hero to the people of the village below.

INPUT: Write a short story about a dragon who is afraid of water.

OUTPUT: A dragon named Drago was born in a cave deep in the mountains. He was a fire-breathing dragon, but he was also a water lover. He loved to swim and play in the streams that flowed through his cave. He was a gentle dragon, and he never harmed anyone. He was a hero to the people of the village below.

Áskoranir – Svindl nemenda við ritgerðir

Áskoranir – Svindl nemenda við skrif ritgerða

Please rewrite the draft text below. Your revision should be exceptionally well-written, clear and accessible.

[Draft text]

Sviðað og að nota líkanið sem prófarkalesara eða yfirlitara

Please write an essay about the usage of LLMs in education.

Þetta er ekki ritstuldur en textinn er ekki hugverk nemandans

Áskoranir – Hvernig sjáum við hvort um svindl sé að ræða?

- Málsgreinar og efnisgreinar eru vel skriðar miðað við getu nemanda
- Skipulagið á textanum er ekki goft og samhengi getur vantað
- Fyrirsagnir hafa lítið með innihald textans að gera
- Mótsagnir í textanum og almennt ósamræmi
- Rangleger er vísad í heimildir
- Vísad er í heimildir sem eru ekki til
- Mikið um staðhæfingar án heimilda

Þróun íslenskunáms með gervigreindarstuðningi

Áskoranir
Með komu erlendra sérfræðinga er vaxandi þörf fyrir árangursrík íslenskunámskeið.

Tillögur
Samstarf við gervigreindar- og tungumálasérfræðinga við að þróa kennslaáferðir sérniðnar að íslensku.

Stuðla að samstarfi milli háskóla og tæknifyrirtækja til að stýðja við gerð gervigreindarstuðna íslenskunámskeiða.

Þróun málheilda til að þjálfa gervigreindarlíkon í íslensku og stýðja þannig íslenskunám, kennslu og rannsóknir.

Tryggja að íslensk tunga haldi í við gervigreindarframfarir

Áskoranir
Að fylgjast með framförum gervigreindar er mikilvægt fyrir íslenskt málsamfélag.

Tillögur
Áframhaldandi þróun málteknislausna fyrir íslensku.

Tryggja þarf stöðuga þróun málheilda sem stýðja við nám, kennslu og rannsóknir á íslensku.

Auka áherslu á opin texta á netinu, t.d. á Wikipediu og Vísindavefnum.

Miðla íslenskum málheildum til þeirra sem vinna að þróun málteknislausna.

Gervigreind getur átt erfiðara með að leysa verkefni á íslensku.

Tækniframfarir fyrir öll

Áskoranir
Tryggja að gervigreind og málteknir fyrir íslensku sé aðgengileg fyrir sem flest.

Tillögur
Íslenskunámskeið fyrir skiptinema, sem auðveldar aðlögun þeirra að fræðisamfélaginu, jafnvel löngu áður en þeir koma hingað.

Þróun lausna, svo sem tulkunþjónustu, sérniðnar að þörfum fatlaðra einstaklinga.

Hvetja til þróunar á gervigreindardrífnum tungumálaræðum og lausnum sem koma til móts við margs konar námsþarfir og óskir.

Takk fyrir áheyrnina!

- Samantekt á tillögum
- Fræða nemendur og kennara um viðeigandi notkun gervigreindar í fræðilegu starfi, með áherslu á mikilvægi gegnþinnar hugsunar og persónulegs framlags.
 - Inleiða skýra stefnu um notkun á efni myndad af gervigreind og líflista hvað er ritstuldur og svindl í slíku samhengi.
 - Samstarf við gervigreindar- og tungumálasérfræðinga við að þróa kennslaáferðir sérniðnar að íslensku.
 - Áframhaldandi þróun málteknislausna fyrir íslensku.
 - Auka áherslu á opin texta á netinu, t.d. á Wikipediu og Vísindavefnum.
 - Þróun lausna, svo sem tulkunþjónustu, sérniðnar að þörfum fatlaðra einstaklinga.

Áskoranir

Vaxandi traust á gervigreindarlausnum fyrir ensku.

Viðhald íslenskrar tungu og menningar.

Að mikilvægi íslensku í menntun og rannsóknnum verði minna.

Tillögur

Þróun lausna sem eru sérsníðnar að íslenski tungu.

Þróun og viðhald íslenskra málheilda fyrir þjálfun gervigreindar.

Stuðla að notkun lausna fyrir íslensku í mennta- og rannsóknarumhverfi.

Að framsögum loknum gaf rektor orðið laust.

Vakin var athygli á því að í málstefnunni væru ekki notuð með hefðbundnum hætti orðin stúdent, brautskráning og misseri eins og tíðkast innan Háskóla Íslands, heldur væru brúkuð orðin nemandi, útskrift og önn. Þá var bent á að framsetningarmáti stefnunnar væri í of ríkum mæli í takt við fyrirskipandi reglugerð fremur en almenna leiðbeinandi stefnu. Nokkur dæmi um slíkt voru rakin. Var málnefndin hvött til að breyta þessu.

Þá var bent á að samkvæmt stefnunni væri gert ráð fyrir því að til hennar skuli vísað í auglýsingum um laus störf. Þótti sumum það helst til of langt gengið. Um þetta mál urðu nokkrar umræður. Í þessu samhengi kom fram sú skoðun að íslenskan ætti í vök að verjast gagnvart ensku og að mikilvægt væri að minna á það hlutverk skólans að vernda þjóðtunguna, m.a. í auglýsingum um laus störf. Þetta er mikilvægt ekki síst í ljósi þess að enskan verður ávallt fyrirferðarmikil í starfi Háskóla Íslands enda er hann stofnun sem starfar í alþjóðlegu umhverfi.

Þá barst talið að gervigreind og þeim ógnunum og tækifærum sem hún felur í sér. Rakin voru nokkur dæmi um það hve ófullkomin þau tól sem nú eru mest notuð eru í raun og veru. Þá var bent á að innan skamms munum við sjá mun fullkonnari gerðir að þessum tólum. Aðalatriðið nú er að kenna stúdentum gangrýna hugsun og að umgangast gervigreind á ábyrgan hátt. Þá kom fram að Háskóli Íslands þurfi að bregðast hratt við, t.d. með því að setja upp námskeið fyrir nemendur strax næst haust um þær áskoranir sem þessi þróun felur í sér.

Minnt var á fyrirhugaða ráðstefnu í Háskóla Íslands í haust um notkun gervigreindar í kennslu og námi.

Rektor þakkaði frummælendum fyrir þeirra innlegg og svör við spurningum. Hann bar upp þá tillögu að málnefnd Háskóla Íslands verði falið að fara yfir ábendingarnar sem fram komu í umræðunum og ljúka við endurskoðun málstefnunnar á þeim nótum.

– Samþykkt einróma.

Til máls tóku undir þessum lið, auk rektors, Sigríðar Sigurjónsdóttur og Hafsteins Einarssonar, þau Engilbert Sigurðsson, Gauti Kristmannsson, Guðmundur Freyr Úlfarsson, Hulda Þórisdóttir, Ólöf Garðarsdóttir, Steinunn Gestsdóttir og Trausti Fannar Valsson.

Kl. 15.40-16.00

Önnur mál: Tillaga til ályktunar um fyrirkomulag vinnurýma við Háskóla Íslands

Fyrir þinginu lá svohljóðandi tillaga til ályktunar

„Háskólaþing ályktar að öllum akademískum starfsmönnum skulu standa til boða einkaskrifstofur sem tryggja gott næði fyrir ritstörf, kennslu og meðferð viðkvæmra upplýsinga. Með einkaskrifstofum er hér átt við einkarými, að lágmarki 7 fm, með ógagnsægjum veggjum og glugga sem starfsmaður hefur aðgang að staðaldri. Háskólaráð eða rektor Háskóla Íslands skulu ekki gera samninga við íslenska ríkið eða aðra sem ganga gegn þessari grundvallarreglu. Háskóli Íslands skal taka til fullra varna gegn stjórnvöldum fari þau fram á að vinnuaðstaða starfsfólks sé skert, enda gangi stofnunin út frá því að hún sé sjálfráða um tilhögun húsnæðis síns. Flutningsmenn: Amalía Björnsdóttir, Ásta Jóhannsdóttir, Berglind Rós Magnúsdóttir, Björn Þorsteinsson, Elsa Eiríksdóttir, Gauti Kristmannsson, Geir Sigurðsson, Gylfi Dalmann Aðalsteinsson, Helga Ögmundardóttir, Íris Ellenberger, Kristín Briem, Pétur Henry Petersen, Sigríður Rut Franzdóttir, Snæbjörn Pálsson og Steinunn Hrafnisdóttir.“

Björn Þorsteinsson, prófessor við Heimspeki-, sagnfræði- og fornleifafræðideild, mælti fyrir tillögunni og að því búnu gaf rektor orðið laust.

Fram kom tillaga um að hafa atkvæðagreiðsluna, þegar til hennar kemur, leynilega. Jón Atli sagði að um það verði greidd atkvæði sérstaklega að umræðunni lokinni.

Kolbrún Pálsdóttir Forseti Menntavísindasviðs las upp svohljóðandi innlegg: „Um þessar mundir er unnið að hönnun og skipulagi vinnurýma, meðal annars fyrir starfsfólk Menntavísindasviðs, í Sögu þar sem fastráðið starfsfólk mun hafa aðgang að föstum vinnuborðum, næðisrymum, fundarymum og hafa aðstöðu fyrir bækur og rannsóknargögn. Því tel ég ályktun þá sem lögð hefur verið fyrir Háskólaþing bæði ótímabæra og ógagnlega. Íslensk stjórnvöld hafa sett fram og innleitt stefnu um verkefnaíðun vinnurými sem munu draga úr þörf fyrir nýbyggingar, stuðla að hagkvæmari nýtingu bygginga, minnka kolefnisfótspor opinberrar starfsemi og draga úr kostnaði. Líkt og aðrar opinberar stofnanir þarf háskólastigið að taka mið af þessari stefnu og innleiða hana með hliðsjón af eðli starfseminnar. Sú vinna er yfirstandandi. Það er og hefur ávallt verið stefna mín og annarra stjórnenda á Menntavísindasviði að tryggja akademísku starfsfólki gott og árangursríkt starfsumhverfi. Að gefnu tilefni er rétt að taka fram að fyrir tæpu ári, á sviðsþingi Menntavísindasviðs í Grósku vorið 2022, var því lýst yfir af minni hálfu að starfsfólki sviðsins myndi standa til boða föst vinnuaðstaða í nýju húsnæði sviðsins í Sögu. Þá hefur ávallt verið lagt upp með að vinnuaðstaða fræðafólks búi yfir rými fyrir bækur og rannsóknargögn. Undanfarið ár hefur staðið yfir margþætt vinna til að undirbúa flutning Menntavísindasviðs í Sögu. Fjölmargar vinnustofur voru haldnar í samvinnu við erlent ráðgjafafyrirtæki um verkefnaíðun vinnurými, meðal annars til að kortleggja vel og ítarlega þarfir og væntingar starfsfólks og nemenda. Vinnan hefur m.a. leitt skýrt í ljós að skiptar skoðanir eru um marga þætti og að þarfir og væntingar starfsfólks eru mismunandi. En það er hinn bóginn alveg ljóst að sameiginlegt markmið okkar sem störfum á Menntavísindasviði er að byggja upp góðan vinnustað og skapa aðlaðandi og árangursríkt umhverfi sem styður við starfsfólk og nemendur. Ákvarðanir um hönnun starfseminnar byggjast fyrst og síðast á ítarlegri þarfagreiningu Menntavísindasviðs og á margvíslegum gögnum sem unnin hafa verið í samráði við einingar sviðsins og starfsfólk. Tillaga að hönnun rýma í Sögu verða kynnt í maí og mun starfsfólki og nemendum gefast kostur á að gera ábendingar við hönnunina. Þessi vinna er því öll í fullum gangi. Kæru félagar, mannauðurinn er grunnur að góðum vinnustað. Mikilvægt er að Háskólinn taki varfærin en vel ígrunduð skref

Í þá átt að nýta húsnæði betur og skapa vinnurými sem heldur vel utan um ólíkar einingar og ólíkar væntingar og þarfir starfsfólks. Sýn okkar sem leiðum vinnuna á Menntavísindasviði er að líta á vinnuna fram undan sem ferli þar sem fyrstu árin verði tekin árlegt stöðumat og brugðist við því sem megi betur fara. Ég tel mjög misráðið að Háskólaþing samþykki tillögu sem gengur gegn stefnu stjórnvalda, gegn ákvörðunum háskólaráðs og dregur úr trausti á yfirstandandi vinnu innan skólans, s.s. á Menntavísindasviði og Heilbrigðisvísindasviði.“

Að þessu búnu hófst almenn umræða. Fram kom það sjónarmið að mikilvægt sé fyrir akademíska starfsmenn að hafa næði í lokuðu vinnurými í störfum sínum. Þetta á ekki síst við um fólk með sjúkdóma á borð við ADHD eða einhverfu. Þá var fullyrt að opin rými verði til þess að draga úr viðveru akademískra starfsmanna og búast megi við því að fleiri muni vinna heima til að fá næði. Þannig verði ástandið á háskólasvæðinu ekki ólíklegt því sem það var á tímum Covid-faraldursins. Þá var því haldið fram að verið væri að taka réttindi af fólki, sem það hefur unnið fyrir. Næði í lokuðu rými og föst vinnuaðstaða eru réttindi okkar, sagði akademískur starfsmaður. Sum okkar, hélt viðkomandi áfram, eru „nördar“ sem þurfa bókstaflega að vera í lokuðu rými. Jafnframt kom fram það sjónarmið að þessi þróun væri árás á kvennastéttir, í ljósi þess að konur eru í meirihluta starfsfólks á Menntavísindasviði.

Bent var á að þessi þróun frá lokuðum vinnurýmum í opin er ekki bundin við Menntavísindasvið, enda sé hún á fullu skriði m.a. á Heilbrigðisvísindasviði. Þessi vegferð er mikil áskorun fyrir fræðasviðið. Um þessar mundir er verið að hanna framtíðarhúsnæði Heilbrigðisvísindasviðs með opnum vinnurýmum, þar sem sveigjanleiki er meginþemað. Lögð er áhersla á að auðvelt verði að breyta húsnæðinu, enda eru þarfir fyrir vinnurými sífellt að breytast.

Þá var bent á að því hefur verið haldið fram að opin vinnurými hvetji fremur til samstarfs en hin lokuðu. Fram kom það sjónarmið að það væri alls ekki rétt, enda hafi samstarf verið mikið hingað til innan Menntavísindasviðs og lokuð vinnurými þar engin fyrirstaða. Þvert á móti var því haldið fram að opin vinnurými muni draga úr viðveru vegna áreitis og þannig draga úr samstarfi akademískra starfsmanna.

Fram kom það sjónarmið að því beri að fagna að þrátt fyrir verkefnamiðuð vinnurými verði alltént ekki um að ræða svokölluð „hot desk“ á Sögu. Það liggja sem sagt fyrir vinnustöðvar verða fastar og munu tilheyra tilteknum starfsmanni. Öll hefðum við þörf fyrir vinnufrið og þannig yrði vinnurými á Sögu hannað með næðisrymum.

Huga þarf að nýtingu húsnæðis á vegum háskólans almennt. Fyrir liggur að með opnum vinnurýmum eykst nýting húsnæðis í fermetrum talið. Þetta var reyndar dregið í efa og bent á að í sumum deildum tíðkist að lána skrifstofur tímabundið þegar akademískir starfsmenn eru fjarverandi, s.s. vegna rannsóknaleyfa. Gaumgæfa þurfi vel með hvaða hætti nýting húsnæðis er mæld. Loks kom fram það sjónarmið að ekki ætti að blanda inn í þessa umræðu vangaveltum um nýtingu húsnæðis, góða eða slæma.

Þá var bent á að ekki megi gleyma stúdentum í þessari umræðu. Þeir þurfa sitt vinnurými og næði ekki síður en akademískir starfsmenn. Því var jafnframt haldið fram að aðgengi stúdenta að kennurum muni verða minna í opnu vinnuumhverfi en lokuðu. Þá var fullyrt að þarfagreining hafi ekki verið næg og að undirbúningur hafi sömuleiðis verið of lítill. Fullyrt var í því samhengi að í opnu rými muni framleiðni minnka, streita vaxa og að veikindi starfsmanna muni aukast með tilheyrandi fjarveru.

Fram kom að það hljóti að vera hægt að komast að einhverri niðurstöðu um að sumir, sem nauðsynlega þurfa, t.d. af persónulegum ástæðum, muni eiga þess kost að vera einir í lokuðu rými. Það geti varla verið nauðsynlegt að eitt skuli gilda fyrir alla. Hér þurfi sem sagt sveigjanleika. Í þessu samhengi var bent á að um áratugaskeið hefur fólk í stjórnsýslustörfum unnið í opnu rými um allan skólann með ágætis árangri og að ekki megi vanmeta ótta fólks við breytingar, en þessi þróun er löngu hafin í Háskóla Íslands og um allt samfélagið.

Í lok umræðunnar tók rektor til máls og sagði að málið væri í vinnslu og vísaði í því sambandi til goðs innleggs forseta Menntavísindasviðs fyrr á fundinum. Fyrir liggja nú þegar ákvarðanir sem teknar voru árið 2020 í tengslum við kaup Háskóla Íslands eða ríkisins á Hótel Sögu sem fela m.a. í sér kröfur um hærra nýtingarhlutfall en unnt er að ná með lokuðum vinnurýmum eingöngu. Rektor ítrekaði að Háskóli Íslands er bundinn af tilteknum forsendum og nefndi í því samhengi erfiða fjárhagsstöðu skólans, þátt húsnæðiskostnaðar í þeirri stöðu, sjónarmið um rekstur fasteigna ríkisins og loks fasteignfélagið sem Saga er hluti af.

Að umræðu lokinni bar rektor tillögu um að atkvæðagreiðslan um fyrirbyggjandi ályktun verði leynileg.

– Samþykkt.

Þá bar rektor ályktunina sem lá fyrir þinginu undir atkvæði með leynilegri atkvæðagreiðslu. Fundarritara, ásamt flutningamanni tillögunnar, var falið að annast kjörið og talningu atkvæða. Fulltrúar með atkvæðisrétt eru rektor, forsetar fræðasviða, deildarforsetar, fulltrúar kjörnir af fræðasviðum, fulltrúi Félags háskólakennara, fulltrúi Happraættis Háskóla Íslands, fulltrúi Félags prófessora við ríkisháskóla, fulltrúar kjörnir af starfsmönnum við stjórnsýslu, fulltrúar tilnefndir af stofnunum og fulltrúar kjörnir af samtökum nemenda.

– Ályktunartillagan var samþykkt með 29 atkvæðum, 18 voru á móti og 6 atkvæðaseðlar voru auðir.

Til máls tóku undir þessum lið, auk Björns Þorsteinssonar, þau Amalía Björnsdóttir, Berglind Rós Magnúsdóttir, Björn Þorsteinsson, Gauti Kristmannsson, Íris Ellenberger, Jón Atli Benediktsson, Kolbrún Þ. Pálsdóttir, Kristín Briem, Lárus S. Guðmundsson, Ólöf Garðarsdóttir, Rebekka Karlsdóttir, Steinunn Gestsdóttir, Unnur Þorsteinsdóttir og Þorgerður Einarsdóttir.

Fleira var ekki gert og þakkaði rektor öllum sem höfðu framsögu á þinginu og þeim sem tóku þátt í umræðum fyrir þeirra framlag og sleit háskólaþingi kl. 16.00.

Útsend gögn fyrir 31. háskólaþing 26. apríl 2023:

1. Dagskrá 31. háskólaþings 26. apríl 2023.
2. Listi yfir fulltrúa á háskólaþingi.
3. Fundargerð 30. háskólaþings 18. nóvember 2022.
4. Drög að endurskoðaðri málstefnu Háskóla Íslands.
5. Tillaga til ályktunar um fyrirkomulag vinnurýma við Háskóla Íslands.